

**Temat: Koncepcje wychowania do trzeźwości w dwudziestoleciu międzywojennym.
Analiza wybranych czasopism.**

Wprowadzenie. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w roku 1918, wraz z ogromnym entuzjazmem pojawiło się wiele trudności natury społecznej, politycznej i ekonomicznej. Jednym z takich problemów był alkoholizm. Już w początkowym okresie Odzyskanej Polski informowano o pijaństwie nie tylko wśród dorosłych, ale także wśród dzieci i młodzieży. Potwierdzeniem tego były liczne badania prowadzone wówczas przez między innymi: ks. Michała Sopoćko, Kazimierę Berkanównę, Jana Szmurło i Bronisława Miklaszewskiego. Informowano, że przyczynami alkoholizmu były głównie bieda, próżniactwo, rozpad rodziny, przestępczość dzieci i dorosłych, naśladowanie innych. Podawano, że na pijaństwo wpływały tradycje i obyczajowość picia trunków. W okresie dwudziestolecia międzywojennego pito w zasadzie przy każdej okazji, na przykład w trakcie przygotowań do chrzcin. Radość z narodzin dziecka, a szczególnie chłopca, „pieczętowano” alkoholem, a picie trwało nawet kilka dni. Podobnie rzecz się miała ze spożywaniem trunków na wsi w przypadku uroczystości weselnych, pogrzebów, dożynek i innych świąt. Ponadto wierzono w siłę alkoholu jako środka leczniczego. Punktów sprzedaży alkoholu w odrodzonej Polsce było wiele i to w nich, w znacznej mierze, upatrywano rozpijania narodu. Należy także wspomnieć, że w tym czasie istniał prywatny handel alkoholem, który uważano także za jedną z przyczyn rozpijania polskiego społeczeństwa. W wielu miastach Polski pozaborowej powstawały restauracje łączące konsumpcje z tańcami, tak zwane dansingowe. Do lokali takich, uczęszczali zazwyczaj ludzie zamożni, w tym także aktorzy, piosenkarze, literaci. Zauważa się, że tak znakomitych bywalców ściągaly do restauracji głównie trunki, które były ogólnie dostępne. Z kolei dla klienteli robotniczej istniały lokale gastronomiczne, które nazwane także były restauracjami, jednak ich wnętrze odbiegało zdecydowanie od tych, w których bawiło się „lepsze towarzystwo”. Były to po prostu knajpki i bary do których uboga klientela wpadała napić się wódki i piwa. Z tego też względu w okresie dwudziestolecia międzywojennego podejmowano szereg inicjatyw, które miały na celu uświadomienie społeczeństwu problemu pijaństwa i jego skutków, a nawet dążyły do całkowitego wyeliminowania zjawiska.

Cel. Celem badań była próba analizy tego, jak w okresie dwudziestolecia międzywojennego XX wieku w Polsce walczone z problemem alkoholizmu, propagowano abstynencję i zachęcano do niej, oraz jakie podejmowano inicjatywy trzeźwościowe wobec dzieci, młodzieży i dorosłych, czyli jakie funkcjonowały koncepcje wychowania do trzeźwości i jak to przedstawiane było w czasopiśmie.

Metoda. Zebrany materiał badawczy opracowany został przy wykorzystaniu metody monografii pedagogicznej. Metoda ta jest najbardziej odpowiednią do realizacji tematu podjętego w niniejszej pracy doktorskiej. Wynika to z faktu, że głównym materiałem poddanym analizie były czasopisma z okresu II Rzeczypospolitej.

Podsumowanie. Problem alkoholizmu występował przez cały okres międzywojenny i był z pewnością spuścizną czasów dawniejszych. Poziom konsumpcji alkoholu w Polsce był widoczny, co pokazały prowadzone wówczas dość licznie badania nad pijaństwem wśród nieletnich i dorosłych. Jednakże dzięki wysiłkowi pracy trzeźwościowej Państwa, Kościoła i organizacji społeczno-oświatowych, tendencja do spożywania alkoholu wyraźnie „osłabła”, choć nie udało się wyeliminować zjawiska całkowicie. Analizując zagadnienie wychowania do trzeźwości w okresie dwudziestolecia międzywojennego i wszelkich jej form kierowanych do ówczesnych dzieci, młodzieży i osób dorosłych, można stwierdzić, że w przedsięwzięciach tych widoczne są formy profilaktyki, ratownictwa, resocjalizacji oraz pracy społecznej, które były realizowane w sposób świadomy i zorganizowany. Duże w tym zasługi organizacji trzeźwościowych, które za główny cel działalności miały propagowanie życia w abstynencji. Organizacje związane z ruchem trzeźwościowym ściśle ze sobą współpracowały, co pozwalało na wypracowanie wielu inicjatyw abstynenckich. Jedną z takich wspólnych przedsięwzięć była organizacja kongresów i sejmików przeciwalkoholowych. Była to doskonała okazja do wymiany doświadczeń i poglądów, które z jednej strony ukazywały zjawisko występowania w Polsce alkoholizmu, a z drugiej tworzyły uchwały, rezolucje, które były kierowane do instytucji i organizacji celem podjęcia działań profilaktycznych. Nie bez znaczenia na ograniczanie pijaństwa wśród nieletnich i dorosłych była uchwalona pierwsza ustawa przeciwalkoholowa w roku 1920. Zanim jednak ona powstała najważniejszym zadaniem zwolenników trzeźwego życia było pokazanie, że walka z alkoholizmem wymagała działania i współpracy wielu podmiotów.

Słowa kluczowe: alkoholizm, pijaństwo, przyczyny alkoholizmu, abstynencja, wychowanie do trzeźwości.